


PERSBERICHT

17 maart 2022

Verslag voor het federale parlement: Accijnzen op energieproducten – vrijstellingen en terugbetalingen

 Het Rekenhof heeft de stelsels voor vrijstellingen van accijnzen op energieproducten onderzocht, en de manier waarop de Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen (AAD&A) van de FOD Financiën de toepassing van die stelsels controleert. Het stelt vast dat de doelstellingen van die stelsels soms contradictorisch zijn en dat er geen volledige en becijferde evaluatie voor gebeurt. Er is onder meer nood aan coördinatie tussen de beleidsniveaus om te zorgen voor een coherent beleid. Het Rekenhof stelt ook hiaten vast in de manier waarop de FOD Financiën zijn opdrachten uitvoert: gebrek aan monitoring en aan beschikbare gegevens, doelstellingen die onvoldoende berusten op risicoanalyses, tekortkomingen in het proces voor de terugbetaling van accijnzen op professionele diesel.

De accijnzen op energieproducten zijn een belangrijke inkomstenbron voor de Staat: in 2020 vertegenwoordigden ze 5,6 miljard euro aan ontvangsten. Door gerichte afwijkingen vormt het fiscale beleid op het vlak van accijnzen een essentiële hefboom om bepaalde doelstellingen te halen op het vlak van het milieu (minder uitstoot van broeikasgassen en andere luchtverontreinigende stoffen), de maatschappij (steun aan bepaalde bevolkingscategorieën) en de economie (steun aan bepaalde sectoren). Tussen die doelstellingen moeten politieke keuzes worden gemaakt, waarbij coördinatie tussen de verschillende beleidsniveaus noodzakelijk is. Het Rekenhof stelt echter vast dat er soms sprake is van tegengestelde beleidslijnen. Dat is bv. het geval voor de sector van het wegvervoer, die op federaal niveau wordt gesubsidieerd via de terugbetaling van professionele diesel en op gewestelijk niveau wordt onderworpen aan een kilometerheffing.

De afwijkingen op het vlak van accijnzen op energieproducten vertegenwoordigden in 2020 een fiscale uitgave van 3,3 miljard euro, waarvoor nergens een gedetailleerde verantwoording wordt gegeven. De federale regering gaat niet na welke gevolgen die afwijkingen hebben voor het milieu, de maatschappij of de economie. De berekening van de fiscale uitgaven in de inventaris die bij de federale begroting is gevoegd, documenteert bovendien niet alle afwijkingen waardoor de overheid geen globaal overzicht heeft. Dat is nochtans noodzakelijk om dit taxatiebeleid efficiënt te kunnen aansturen.

De AAD&A moet erop toezien dat de accijnzenwetgeving en de daaraan verbonden afwijkingen worden nageleefd. Sinds enkele jaren heeft ze een systeem voor interne beheersing ontwikkeld om meer grip te houden op de uitvoering van haar opdrachten. Voor bepaalde opdrachten in het kader van energieproducten bestaat er echter nog geen monitoring, bij gebrek aan systematisch verzamelde en gecentraliseerde statistieken. De

AAD&A kan dus onmogelijk bepaalde globale of specifieke tekortkomingen in de uitoefening van haar opdrachten identificeren en verhelpen.

De controledoelstellingen van de AAD&A steunen niet voldoende op een gecentraliseerde risicoanalyse op basis van datamining. Hoewel de dienst Risicomanagement daar onlangs mee is gestart en de eerste resultaten bemoedigend zijn, wordt er nog onvoldoende aandacht besteed aan de accijnzen op energieproducten, rekening houdende met wat daarbij op het spel staat.

De terugbetaling van de bijzondere accijns op professionele diesel is een steunmaatregel ten gunste van de vervoersector die de begroting van de Staat bezwaart en geen rekening houdt met het milieu. In 2020 vertegenwoordigde die terugbetaling een kost van 914,4 miljoen euro, een bedrag dat jaar na jaar toeneemt (totale stijging van ongeveer 260 % t.o.v. 2016).

Het Rekenhof beveelt aan duidelijke en meetbare doelstellingen op te stellen voor de afwijkende stelsels, die coherent zijn over alle beleidsniveaus heen, en de doeltreffendheid van die stelsels te beoordelen op basis van gedetailleerde en volledige cijfergegevens. Daarnaast beveelt het de FOD Financiën aan zijn opdrachten in het kader van energieproducten nauwkeuriger en vollediger te monitoren op basis van voldoende en gecentraliseerde statistieken. De FOD zou zijn controles op het vlak van accijnzen op energieproducten ook moeten definiëren op basis van een gecentraliseerde risicoanalyse, en daarbij meer gebruik moeten maken van datamining. Het Rekenhof beveelt de FOD tot slot aan de procedure voor de terugbetaling van accijnzen op professionele diesel beter in de hand te houden.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag “Accijnzen op energieproducten - vrijstellingen en terugbetalingen” werd aan het federale parlement bezorgd. Het verslag, de samenvatting en dit persbericht zijn beschikbaar op www.rekenhof.be.

Accijnzen op energieproducten

Vrijstellingen en terugbetalingen in 2020

